

دستورالعمل اجرایی ضوابط فنی بهداشتی و مقررات صدور مجوز بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی

مقدمه

در راستای « قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی » مصوب مورخ ۱۳۸۹/۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی به منظور حمایت از روستائیان به عنوان یکی از ارکان اقتصادی تولید که با حداقل سرمایه گذاری ثابت و بکارگیری اعضای خانوار در فرآیند تولید، علاوه بر تامین نیازهای غذایی خود، سهمی از تولید محصولات طیور کشور را به خود اختصاص داده اند و به منظور پایداری روستا، مهاجرت معکوس و تولید محصولات دامی با هزینه های کمتر و قیمت تمام شده پایین تر، بدینوسیله دستورالعمل « ضوابط فنی بهداشتی و مقررات صدور مجوز بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی (کسب و کار خانگی) » در مناطق روستایی به استناد قانون سازمان دامپزشکی کشور- مصوب سال ۱۳۵۰ و آئین نامه اجرایی نظارت بهداشتی دامپزشکی- مصوب ۱۳۸۷ به شرح زیر تعیین می شوند :

فصل اول : کلیات

ماده ۱- هدف :

اعمال ضوابط بهداشتی و ساماندهی و حمایت از سرمایه گذاری و اشتغال مولد و تولید بهداشتی محصولات طیور توسط عضو یا اعضای خانواده روستایی در فضای مسکونی .

ماده ۲- تعاریف :

واژه ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل دارای مفاهیم زیر است :

۱. سازمان : سازمان دامپزشکی کشور
۲. اداره کل : اداره کل دامپزشکی استان
۳. مجوز بهداشتی : مجوزی است که برای واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی که دارای حداقل شرایط بهداشتی موضوع این دستورالعمل هستند، توسط شبکه دامپزشکی شهرستان به عنوان ناظر بهداشتی صادر می شود.
۴. نظارت بهداشتی : فرآیندی که از طریق صدور پروانه و سایر مجوزهای بهداشتی و بازرسی بهداشتی توسط سازمان اعمال می گردد.
۵. دامپزشک روستا : دامپزشک روستا به فردی اطلاق می شود که از طریق عقد قرارداد خرید خدمت، زیر نظر اداره کل دامپزشکی استان مسئولیت نظارت بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی و سایر واحدهای مورد نظر به عنوان مشاغل خانگی در سطح روستا را براساس سوابق کاری و توان علمی و موقعیت محل های پرورشی مطابق شرح وظایف ابلاغی از سوی سازمان، بر عهده دارد .

ماده 3- واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی در قالب مشاغل خانگی به شرح زیر می باشد :

۱. واحدهای نگهداری و پرورش مرغ بومی
۲. واحدهای نگهداری و پرورش اردک بومی
۳. واحدهای نگهداری و پرورش بوقلمون بومی
۴. واحدهای نگهداری و پرورش غاز بومی

تبصره : عضو یا اعضای خانواده روستائی می تواند صرفاً متقاضی یک نوع فعالیت به عنوان مشاغل خانگی در فضای مسکونی خود باشد.

فصل دوم : ضوابط فنی بهداشتی

ماده 4- محل نگهداری و پرورش طیور بومی باید در فضای مسکونی (محوطه منزل خانواده روستایی) باشد .

ماده 5- امکان دسترسی به آب کافی ، سالم و بهداشتی و تامین برق باید برای واحد نگهداری و پرورش طیور بومی فراهم باشد .

ماده 6- راه های خروجی فاضلاب این گونه واحدها ، نباید به چشمه ، نهر ، قنات ، رودخانه و دیگر منابع آبی و نیز راه های دسترسی و ارتباطی روستا منتهی شود .

ماده 7- حداقل مساحت زمین باید به نحوی در نظر گرفته شود که علاوه بر تامین مساحت لازم جهت جایگاه نگهداری و پرورش (طبق جدول ۱) ، فضای لازم جهت انبار خوراک ، پناهگاه، و ... فراهم باشد.

ماده 8- تعداد/ ظرفیت واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی در قالب مشاغل خانگی به شرح جدول ۱ می باشد .

جدول 1 : تعداد/ ظرفیت واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی در قالب مشاغل خانگی

تعداد پرنده در هر متر مربع جایگاه	حداکثر ظرفیت	طیور بومی
10	100 قطعه	مرغ بومی
4	70 قطعه	اردک بومی
2	50 قطعه	غاز بومی
2/5	70 قطعه	بوقلمون بومی

ماده 9- حریم بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی در قالب مشاغل خانگی با یکدیگر و نیز با سایر اماکن دامی و صنایع وابسته به دام در داخل محدوده روستا (شامل بافت موجود روستا و گسترش آتی آن در دوره طرح هادی روستایی) لحاظ نمی شود .

تبصره 1 : برای واحدهای جدیدالاحداث رعایت فاصله (حداقل به میزان یک برابر طول جایگاه مسقف) مابین قسمت مسکونی و جایگاه نگهداری و پرورش طیور بومی ، الزامی است .

تبصره 2 : برای واحدهای فعال که وضعیت موجود آن ها قابل بازسازی می باشند، در صورت عدم امکان رعایت فاصله با قسمت مسکونی، ضرورتی به رعایت فاصله (موضوع تبصره ۱) نمی باشد.

ماده 10: به منظور کاهش مخاطرات بهداشتی و زیست محیطی، رعایت موارد زیر در طراحی جایگاه نگهداری و پرورش طیور بومی الزامی است:

۱. جایگاه نگهداری و پرورش طیور بومی باید کاملاً محصور شده (به طوری که مانع از ورود پرندگان آزاد پرواز و مانع از خروج پرندگان به فضای آزاد شود) و نیز مسقف شده باشد.

۲. جایگاه نگهداری و پرورش طیور بومی باید متناسب با نوع پرندۀ دارای امکانات و تجهیزات مورد نیاز هر نوع پرندۀ باشد.

۳. نور آفتاب کافی و مورد نیاز طیور را فراهم نماید.

۴. در نظر گرفتن محل هایی به عنوان پناهگاه جهت پناه بردن در زمان سرما و... الزامی است.

۵. محیط مناسب برای آسایش و آرامش هر نوع پرندۀ (Animal Welfare) متناسب با شرایط زیستگاه آن پرندۀ، باید فراهم شود.

۶. کف جایگاه بایستی از مصالح مناسبی ساخته شود که قابل شستشو و ضدعفونی و شعله دادن بوده و لغزنده نباشد و دارای شیب لازم به سمت سیستم جمع آوری و دفع فاضلاب برای جلوگیری از راکد ماندن پساب و فضولات طیور در محوطه باشد.

۷. سقف جایگاه بایستی از مصالح مناسب (قابل شستشو و ضدعفونی و غیر قابل نفوذ نسبت به آب و رطوبت) و مقاوم در مقابل گرما و سرما و دیگر عوارض طبیعی باشد.

۸. آبخوری ها و دان خوری ها باید قابل شستشو و ضدعفونی شدن و فاقد لبه تیز باشند و به طور مرتب پاکیزه شوند.

ماده 11: فاضلاب واحد باید به صورت مناسب و با رعایت مسائل زیست محیطی به خارج از جایگاه منتقل شود.

ماده 12: تخلیه کود و فضولات طیور در معابر و اماکن عمومی ممنوع است. کود جمع آوری شده قبل از خروج از واحد بایستی نسبت به عمل آوری آن (به نحو مناسب) اقدام نمود.

ماده 13: واحد نگهداری و پرورش طیور بومی باید دارای فضای مناسب برای نگهداری خوراک متناسب با ظرفیت واحد و دارای امکانات لازم برای تامین دما و تهویه مناسب باشد.

ماده 14: در نظر گرفتن جایگاه تعویض لباس (رختکن) مجهز به روشویی دارای آب سرد و گرم، مواد پاک کننده و ضدعفونی کننده برای شستشو و ضدعفونی دست ها قبل و پس از کار با طیور، ضروری است.

ماده 15: حوضچه / تشتک ضدعفونی در محل ورودی به جایگاه نگهداری و پرورش طیور بومی به منظور ضدعفونی چکمه ها باید تعبیه نمود.

ماده 16: تامین سایر امکانات و تجهیزات لازم از قبیل: سمپاش، لباس کار مناسب، ماسک، دستکش و.... ضروری است.

فصل سوم : صدور مجوز بهداشتی

ماده 17: برای صدور مجوز بهداشتی تاسیس، اقدامات زیر انجام می شود:

1. ارائه معرفی نامه از سازمان جهاد کشاورزی استان (مدیریت شهرستان)
2. ارائه درخواست مجوز بهداشتی تاسیس / بازسازی واحد نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی به شبکه دامپزشکی شهرستان از سوی متقاضی به همراه مدارک شناسایی (تصویر شناسنامه و کارت ملی) و کروکی محل احداث و نقشه جانمایی واحد به همراه مدارک مالکیت
3. بازدید از محل ، تکمیل فرم مربوط و اعلام موارد مورد نظر به متقاضی به همراه نقشه تاییدی جهت اجرا
4. تعهد رسمی متقاضی مبنی بر احداث / بازسازی واحد برابر نقشه تاییدی از سوی شبکه دامپزشکی شهرستان
5. صدور مجوز بهداشتی تاسیس / بازسازی توسط شبکه دامپزشکی شهرستان با اعتبار شش ماهه

ماده 18: برای صدور مجوز بهداشتی بهره برداری، اقدامات زیر انجام می شود :

1. ارائه درخواست صدور مجوز بهداشتی بهره برداری واحد نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی به شبکه دامپزشکی شهرستان از سوی متقاضی
2. ارائه اصل مجوز بهداشتی تاسیس / بازسازی صادره
3. بازدید از محل ، تکمیل فرم مربوط و بررسی انطباق واحد با دستورالعمل ابلاغی و نقشه تاییدی
4. تعهد رسمی متقاضی مبنی بر رعایت ضوابط و مقررات و دستورالعمل های ابلاغی از سوی اداره کل دامپزشکی استان / شبکه دامپزشکی شهرستان
5. صدور مجوز بهداشتی بهره برداری با اعتبار یک ساله توسط شبکه دامپزشکی شهرستان

تبصره : صدور مجوز بهداشتی بهره برداری به عنوان مشاغل خانگی در روستاها منوط به تعیین دامپزشک روستا برای دهستان مربوط به منظور نظارت بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی و سایر واحدهای مورد نظر به عنوان مشاغل خانگی موجود در دهستان / روستا خواهد بود.

فصل چهارم : نظارت بهداشتی

ماده 19 : مسئولیت نظارت بهداشتی واحدهای نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی بر عهده دامپزشک روستا می باشد.

ماده 20 : به ازاء حداکثر هر 6 دهستان یا حداکثر ده هزار واحد دامی ، یک نفر دامپزشک روستا در نظر گرفته می شود.

تبصره : دامپزشک روستا موظف است بر اساس برنامه زمان بندی ارائه شده به اداره کل دامپزشکی استان ، حداقل یک روز در هر هفته در مرکز یک دهستان (در محلی که از سوی دهیاری تامین می شود) ، مستقر شود.

- ماده 21: شرح وظایف دامپزشک روستا به شرح زیر است:
1. اجرای دستورالعمل های بهداشتی - قرنطینه ای و برنامه های پیشگیری و کنترل و مراقبت بیماری ها بر اساس دستورالعمل های ابلاغی از سوی سازمان دامپزشکی کشور در کلیه جایگاه های نگهداری و پرورش طیور بومی به عنوان مشاغل خانگی
 2. بازدید ادواری و معاینه بالینی پرندگان و گزارش سریع و به موقع تلفات غیر عادی و موارد بروز بیماری به اداره کل / شبکه دامپزشکی شهرستان وفق ضوابط اعلامی از سوی دفتر بهداشت و مبارزه با بیماری های طیور، زنبور عسل و کرم ابریشم
 3. انجام عملیات مایه کوبی، سم پاشی و ضدعفونی جایگاه های نگهداری و پرورش طیور بومی
 4. پیشنهاد و پیگیری تامین مواد ضدعفونی کننده مناسب جهت ضدعفونی جایگاه های نگهداری و پرورش طیور بومی و سایر قسمت های مورد نظر و همچنین تهیه لباس کار مناسب، ماسک دستکش و جهت کلیه افرادی که به نحوی با پرندگان سرو کار دارند.
 5. اعمال ضوابط و دستورالعمل های ابلاغی از سوی دفتر قرنطینه و امور بین الملل در خصوص حمل و نقل و ورود و خروج طیور بومی
 6. بازرسی بهداشتی و رعایت ظرفیت، نوع طیور بومی و نحوه بهره برداری در هریک از جایگاه های نگهداری و پرورش طیور بومی
 7. بازرسی بهداشتی جایگاه های نگهداری و پرورش طیور بومی و انبار خوراک و ضدعفونی جایگاه ها، برخورداری از تهویه و نور مناسب
 8. بازرسی و نظارت بهداشتی بر نحوه جمع آوری کود و ضایعات و دفن بهداشتی آن ها
 9. آموزش افراد و کارکنان و کارگران جهت رعایت بهداشت فردی و حرفه ای و اصول فنی
 10. بازرسی بهداشتی خوراک طیور مصرفی (تامین از مراکز مجاز) و همچنین کنترل بهداشتی بر نحوه نگهداری آن